

Vzdělávací oblast:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor:	Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět:	PRVOUKA

1. OBDOBÍ

Cíle vzdělávací oblasti

- ✦ učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
- ✦ na základě činnosti a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných, ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci
- ✦ vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy, názory
- ✦ učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí
- ✦ vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
- ✦ dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví
- ✦ naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních

Charakteristika výuky

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při zacházení s různými nástroji a předměty. Činnosti vyučování prvouce podněcují aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, to je výtvarně i písemně.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních, přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnoha malých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem dětí. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky i exkurse.

Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacích předmětů prvouka

1. ročník	2 hodiny týdně
2. ročník	2 hodiny týdně
3. ročník	2 hodiny týdně

Vyučovací předmět prvouka je tvořen pěti tematickými okruhy:

1. Místo, kde žijeme se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.
2. Lidé kolem nás si žáci postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu tolerance, pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společností nebo i svět (globální problémy). Celý tematický okruh tak směřuje k prvotním poznatkům a dovednostem budoucího občana demokratického státu.
3. Lidé a čas se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Učí se poznávat, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. V tematickém okruhu se vychází od neznámějších událostí v rodině, obci a regionu a postupuje se k nejdůležitějším

okamžikům v historii naší země. Podstatou tematického okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země. Proto je důležité, aby žáci mohli samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí, aby mohli společně navštěvovat památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.

4. **Rozmanitost přírody** žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají velkou rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody, zlepšení životního prostředí a k trvale udržitelnému rozvoji.
5. **Člověk a jeho zdraví** žáci poznávají především sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci a o bezpečném chování v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je nejcennější hodnota v životě člověka. Potřebné vědomosti a dovednosti získávají tím, že pozorují názorné pomůcky, sledují konkrétní situace, hrají určené role a řeší modelové situace.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

1. Kompetence k učení

- ✚ žák se učí objevovat, poznávat a zkoumat
- ✚ orientuje a třídí informace (důležitost pro život)

2. Kompetence k řešení problémů

- ✚ žák se účelně rozhoduje v bezpečnostně - krizových situacích
- ✚ učí se využívat všech možných materiálů (encyklopedie, internet aj.)

3. Kompetence komunikativní

- ✚ žák si rozšiřuje slovní zásoby v probíraných tématech a samostatném vystupování a vyjadřování v konfliktních situacích
- ✚ prezentuje vlastní názory

4. Kompetence sociální

- ✚ žák efektivně pracuje ve skupinách – odlišnost názorů, význam diskuze, respektování názory ostatních
- ✚ slušně obhajuje své názory

5. Kompetence občanské

- ✚ žák chápe, že nejsme na světě sami
- ✚ pomáhá druhým

6. Kompetence pracovní

- ✚ žák utváří si pracovní i bezpečnostní návyky v samostatné i skupinové činnosti
- ✚ využívá různých dostupných materiálů, nástrojů, nářadí
- ✚ sleduje pokroky v technice

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

Prostřednictvím vyučovacího předmětu lze rozvíjet pozornost, soustředění, tvořivost, cvičení paměti, sebekontroly, sebeovládání, řešit praktické problémy, posilovat mezilidské vztahy, zlepšit komunikaci, pěstovat odpovědnost, spolehlivost, vzájemné respektování a vést žáky k sebehodnocení.

Výchova demokratického občana (VDO)

Slušnou formou sdělit svůj názor při řešení daných úloh, podporovat aktivní zapojení do řešení těchto úkolů. Odpovědný přístup k přípravě na hodinu – práva a povinnosti žáků.

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování. Prvky demokracie v hodinách – řád, norma, spravedlivé hodnocení.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

Evropa a svět nás zajímá - na základě vlastních zkušeností z cestování po jiných zemích během prázdnin. Seznamování s tradicemi, zvyky, životním stylem, zajímavostmi, odlišnostmi, jazykem národů v Evropě. Zpracování poznatků do projektů, referátů, využití encyklopedií, map, internetu. Naše vlast a naši sousedé, srovnání s ostatními státy.

Multikulturní výchova (MkV)

Poznávání vývoje naší kultury. Promítání cizích vlivů do české kultury a naopak: české osobnosti ovlivňují světovou kulturu. Rozvíjení schopnosti spolupráce v třídním kolektivu, prosazovat slušné chování. Aplikace na různé situace nejen mimo školní prostředí. Respektování jiných etnických skupin i s jejich odlišnostmi. Rozvíjet vzájemné obohacování se a naslouchání druhým nejdříve ve třídě a zkušenosti využívat ve vztahu k příslušníkům jiných sociokulturních skupin. Schopnost využít cizí jazyk – důležitý nástroj dorozumívání.

Enviromentální výchova (EV)

Výuka prvouky v 1. období ve spojení s ostatními předměty uplatňuje v rozsahu přiměřeném chápání žáků tohoto věku prvky enviromentální výchovy. Žáky učíme citlivému přístupu k přírodě, lásce k okolní krajině, k obci, její minulosti a přítomnosti. Žákům dáváme příležitost k tomu, aby si uvědomili propojenost vztahů mezi člověkem a přírodou a možnost člověka přírodu ovlivňovat. Učíme je rozlišovat pozitivní způsoby ovlivňování přírody člověkem od způsobů negativních. Poznávají také význam a úkol jednotlivých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Necháme je objevovat možnosti ke zlepšování okolního prostředí a péči o něj. Dáváme jim prostor pro nápady co dělat teď, aby i v budoucnosti bylo na Zemi zdravé životní prostředí. Vytváříme první předpoklady k tomu, aby žáci získávali dobrou hodnotovou orientaci v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace.

Mediální výchova (MdV)

V rámci „Aktualit a zajímavostí“ v hodinách prvouky sledovat a hodnotit různá mediální sdělení. Utvářet vlastní rozlišovací schopnosti na realitu, bulvár, reklamu. Vnímat různé typy sdělení a rozlišovat jejich podání a obsah. Seznámit se s příklady ovlivňování společnosti i jednotlivců médii.

Očekávané výstupy na konci 1. období

MÍSTO, KDE ŽIJEME

1. žák vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
2. začlení svou obec (město) do příslušného kraje a oblužného centra ČR
3. pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)
4. rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost

LIDÉ KOLEM NÁS

1. žák rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi
2. odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností
3. projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům
4. rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném řešení
5. orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů,
6. vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy

LIDÉ A ČAS

1. žák využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
2. pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
3. uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost

ROZMANITOST PŘÍRODY

1. žák pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
2. roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě
3. provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů
4. charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí;
5. v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit;

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

1. žák uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
2. dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných, rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času;
3. chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě
4. uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu
5. reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek;